

Forfatter: Henrik Blicher

Titel: Udrag fra Schack Staffeldt

Citation: Henrik Blicher: "Schack Staffeldt", i Henrik Blicher: *Schack Staffeldt*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-authors-staffeldt-p-shoot-idm139948709179424.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Schack Staffeldt

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Adolph Wilhelm Schack von Staffeldt blev født den 28.3.1769 i landsbyen Gartz på Rügen som yngste søn af den ustadige militærmand, major Agatus Ludwig von Staffeldt (ca. 1734-80) og Maria Regina von Klingen (1742-76), der var af pommersk adelsslægt. I 1778 påbegyndte den moderløse og inden længe faderløse Staffeldt en militær karriere på Landkadetakademiet. Sit adelige 'von' bar han mere af navn end af gavn. På officerskolen blev han undervist af den tyskfødte W.H.F. Abrahamson (1744-1812) og debuterede som tidstypisk pastoraledigter i 1788 og året efter som harmdirrende dansk patriot (Danmark var blevet »et Farcetheater for Tydskerie«) og velorienteret teaterkritiker. Hans umilitante interesser bekymrede familien. Et arbejdsomt stipendieophold ved universitetet i Göttingen 1791-93 gjorde Staffeldt til dansk og tysk digter i den høje Schillerske stil, men kvalificerede ham desuden til den kommende ansættelse i den københavnske centraladministration i 1794. Fra Göttingen fortæller han (på tysk) sin ældre bror om sin uhyre flid, men også at han her er »langt lykkeligere end i København«, hvor han »led meget, meget mere end hans unge sjæl og sarte krop kunne holde til« (*Samlinger*, bd. II, s. 371). I 1795 indledte han en legatfinansieret femårig rejse gennem Tyskland, Østrig og Italien, der nok dannede ham som verdensmand og digter, men også bragte ham på afstand af det gærende, romantiske Tyskland. Planen var at nå helt til Rom, men Napoleons såkaldte befrielsestropper forhindrede ham i at nå så langt. Under rejsen var han munter med de muntre, dyrkede ædlere kunstinteresser i sin omfattende, tyske dagbog, der i al sin formløshed er blevet karakteriseret som »et filosofisk-æstetisk Selvopdragelsesskrift« (Stangerup: *Schack Staffeldt*, s. 80), skrev sonetter på dansk, men publicerede intet. Et enkelt brev, formentlig fra 1797, vidner om en krise, som studiet af Kants kritiske filosofi har bragt ham i. Mødet med »der Mann in Königsberg« beskriver han som et omfattende skibbrud for sin tidligere grundfæstede vished om religion og metafysik. Den var nu smerteligt reduceret til et spørgsmål om personlig tro (*Samlinger*, bd. II, s. 378-382, jf. Stangerup, s. 83-85). I 1802 frasagde Staffeldt sig officielt musernes besøg for fremtiden, blev assessor og kammerjunker, men kom på andre tanker efter Oehlschlägers debut i december 1802. Han lod trykke en mængde mindre digte i diverse tidsskrifter og sammenskrev i hast sit bud på en bedre funderet romantisk samling, *Digte*, 1804 (trykt dec. 1803), der dog svækkedes ved at føre krig på flere fronter: den ti år yngre rival skulle i forbifarten overtrumfes i en uvant genre (romancen) og oplysningstiden bekæmpes med visioner om en ny enhed af natur og ånd. Staffeldts kompromisløse idealisme på digtningens vegne vakte ingen opsigt. I 1804 ansøgte han forgæves om embede som amtmand, men først efter at have bestormet kronprinsen (den senere Frederik VI) med visitter og digte og efter et par midlertidige ansættelser ved hoffet i Kiel, opnåede han amtmandsposten i Cismar 1810. Staffeldt havde ingen indlysende kvalifikationer til dette embede, men det dannede udgangspunkt for en glørværdig karrierevej - amtmand i Gottorp 1813, overdirektør i byen Schleswig 1814, ridder af Dannebrog 1824 - som Staffeldt imidlertid betragtede som en ørkenvandring. I 1807 havde det holdt hårdt at få indsamlet de 300 krævede abonnenter til hans anden og sidste samling, *Nye Digte*, og samme år fik han et diskret, men definitivt afslag fra sit livs kærlighed, hofdamen Fredericia (Frederike, Fritze) von der Maase (1774-1823, jf. *SD* 3 401). Staffeldt endte sine dage som en galsindet, sygdomsplaget, misantropisk særling, der i en solnedgang nu kun kunne se »die Vernichtung« (*Danske Studier*, 1994, s. 86). Han døde efter flere års tiltagende underlivssygdom den 26.12.1826 i Schleswig. I de følgende måneder blev der arrangeret en række omfattende auktioner for at afhjælpe en omfattende gæld i dødsboet; den lokale avis bragte den 3.1.1827 en annonce for blomsterelskeren Staffeldts efterladenskaber, heriblandt adskillige blomster og - tomme urtepotter (»mehrere Blumen und leere Blumentöpfe«).